

Druhá souborná zkouška z praktické teologie

Okruhy zkoušení a literatura z homiletiky a liturgiky

Zkoušející: doc. Tabita Landová, PhD.

Student/ka při zkoušce předkládá písemný seznam přečtené literatury z oboru homiletika a liturgika. Může uvést i další tituly, které přečetl nad rámec níže uvedeného (minimálního) penza.

Homiletika

Zkušební okruhy:

Student/ka prokáže znalosti z oblasti teologie kázání, dějin kazatelství a současných přístupů ke kázání. Předmětem zkoušení jsou tyto okruhy:

1. Teologie kázání (zdůvodnění, podstata a funkce kázání: proč se káže, co je kázání, za jakým účelem se káže).
2. Dějiny kazatelství a homiletiky: v období reformace (M. Luther, Jednota bratrská), ve 20. století (Karl Barth, Ernst Lange, Walter Brueggemann, Pavel Filipi).
3. Novější homiletické trendy (New homiletics v USA; kázání jako otevřené umělecké dílo; dramaturgická homiletika).
4. Základní hermeneutické přístupy k biblickému textu (bezprostřední výklad; historický výklad; kerygmatický model; recepčně-estetický přístup).
5. Biblický text jako základ kázání; možnosti volby textu pro kázání.
6. Subjektivita kazatele, posluchač jako „druhý text“ a vztah kázání k situaci.
7. Kázání na starozákonní texty.
8. Kázání na různé žánry biblických textů (narativní texty, prorocké texty, žalmy, podobenství, epištoly etc.).
9. Homiletická exegeze a příprava kázání.
10. Kázání v kontextu bohoslužby a církevního roku.

Povinná literatura:

FILIPÍ, Pavel. *Pozvání k naději. Kapitoly o homiletické hermeneutice a exegesi*, Praha: Kalich, 2006.

Doporučená literatura (přečíst alespoň dva knižní tituly):

BARTH, Karl. *Homiletik. Wesen und Vorbereitung der Predigt* (1932-1933). 1966, ³1986.

BLAHOŠLAV, Jan. Vady kazatelů, in: M. ČEJKA (ed.), *Čtyři menší spisy*. Brno 2013, s. 137-261.

BONHOEFFER, Dietrich. Finkenwalder Homiletik, in: O. DUDZUS et al. (edd.). *Illegale Theologenausbildung: Finkenwalde 1935-1937*. Gütersloh 1996; anglicky: týž. *Theological Education at Finkenwalde: 1935-1937*. Minneapolis 2013.

BRUEGGEMANN, Walter. *Bible a postmoderní představitelost*. Praha 2016.

Bukowski, Peter. *Predigt wahrnehmen - homiletische Perspektiven*. Neukirchener Verlag, ²1992.

- BUTTA, Tomáš. *Úvod do homiletiky. Kázání procesem inspirace a dialogu*. Praha: Husův institut teologických studií, 2019.
- ENGEMANN, Wilfried. *Einführung in die Homiletik*. Tübingen: Francke Verlag, 2002.
- ENGEMANN, Wilfried. *Homiletics*. Berlin: de Gruyter, 2019.
- JESCHKE, Josef B. *Nauka o kázání*, skriptum KEBF. 2., přeprac. vyd., Praha 1971.
- LANDOVÁ, Tabita. *O službě slova, víře a spasení: Reformní kazatelství Jana Augusty v kontextu homiletiky Jednoty bratrské*. Praha: Karolinum, 2021.
- LANDOVÁ, Tabita. Kritická reflexe kázání jako součást homiletiky. Blahoslavův spis „Vady kazatelů“ a jeho aktuálnost. *Teologická reflexe* 20 (2014/2), s. 158-173.
- LANDOVÁ, Tabita. Homiletika Karla Bartha. *Teologická reflexe* 14 (2008/1), s. 16-31.
- LIGUŠ, Ján; BUTTA, Tomáš; KOLÁŘ, Pavel. *Kazatelství v kontextu tradice a přítomnosti: studie z homiletiky*. Chomutov: L. Marek, 2014.
- LONG, Thomas G. *Preaching and the Literary Forms of the Bible*, Philadelphia 1989.
- LONG, Thomas G. *The Witness of Preaching*. Westminster: John Knox Press, 1989.
- MÖLLER, Christian. *Seelsorgerlich predigen. Die parakletische Dimension von Predigt, Seelsorge und Gemeinde*. Göttingen: Vandenhoeck & Ruprecht, ³2003.
- NICOL, Martin. *Einander ins Bild setzen: dramaturgische Homiletik*. Göttingen: Vandenhoeck & Ruprecht, ²2005.
- SMOLÍK, Josef. *Radost ze Slova. Náčrt homiletiky*. Praha: Kalich, 1983.
- SMOLÍK, Josef. *Současné pokusy o interpretaci evangelia*. 2. oprav. vyd., Praha: OIKOYMENH, 1993. [On-line.]
- TAYLOR, Larissa. *Preachers and People in the Reformations and Early Modern Period*. Boston: Brill, 2001.
- THEISSEN, Gerd. *Zeichensprache des Glaubens. Chancen der Predigt heute*. Gütersloh: Kaiser, 1994.
- WILSON, Paul Scott. *The practice of preaching* [online]. Rev. ed. Nashville: Abingdon Press, 2007. Dostupné z: <http://site.ebrary.com/lib/cuni/Doc?id=10530552>

Liturgika

Zkušební okruhy:

Student/ka prokáže znalosti z oblasti teologie, dějinného vývoje a současné podoby křesťanské bohoslužby v ekumenickém kontextu. Předmětem zkoušení jsou tyto okruhy:

1. Základní pojmy (bohoslužba, liturgie, liturgika, liturgická teologie) a liturgické prameny (nejstarší dochované spisy o liturgii; liturgické knihy v předreformační, katolické a protestantské tradici).
2. Klíčové etapy dějin bohoslužby (biblické vzorce, stará církev, reformace, Tridentský koncil; osvěcenství; 2. vatikánský koncil).
3. Teologický význam bohoslužby (Lutherovo pojetí bohoslužby; trojiční, ekleziální a eschatologický rozměr; anabatická a katabatická dimenze).
4. Antropologické aspekty bohoslužby (rituál, symbolické jednání, slavnost, verbální a neverbální komunikace).
5. Struktura a dramaturgie bohoslužby; dvě ohniska (slovo, svátost); základní komponenty.

6. Večeře Páně (teologický význam; liturgický průběh; eucharistická modlitba a její části).
7. Křest (příprava na křest; křestní vyznání; liturgie křtu; další symboly křtu).
8. Čas bohoslužby (neděle, liturgický rok); ordinarium a proprium.
9. Funkce a význam liturgického prostoru (kostel jako dům církve a dům Boží).
10. Současné úsilí o liturgickou obnovu, její kritéria, vztah k tradici, ekumenický kontext.

Povinná literatura:

FILIPÍ, Pavel. *Pozvání k oslavě. Evangelická liturgika*. Praha: Kalich, 2011.

Doporučená literatura (přečíst alespoň dva knižní tituly):

ADAM, Adolf. *Liturgický rok*. Praha: Vyšehrad, 1998.

ADAM, Adolf. *Liturgika. Křesťanská bohoslužba a její vývoj*. Praha: Vyšehrad, 2001.

BIERITZ, Karl-Heinrich. *Liturgik*. Berlin: de Gruyter, 2004.

BOUŠE, Bonaventura Zdeněk. *Malá katolická liturgika. Tradice, kritika, budoucnost*. Praha: Vyšehrad, 2004.

EMMINGHAUS, Johannes H. *Eucharistie*. Praha: Sít, 2001.

HUGHES, Graham. *Worship as Meaning: a Liturgical theology for Late Modernity*. Cambridge: Cambridge University Press, 2003.

KOPEČEK, Pavel. *Fundamentální liturgika*. Olomouc: UJEP, 2020.

KOPEČEK, Pavel. *Speciální liturgika*. Olomouc: UJEP, 2022.

KUNETKA, František. *Eucharistie v křesťanské antice*. Olomouc: Univerzita Palackého, 2004.

KUNETKA, František. *Slavnost našeho vykoupení: nástin liturgické teologie*. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 1997.

KUNETKA, František. *Úvod do liturgie svátostí*. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakl., 2001.

KUNZLER, Michael. *The Church's Liturgy*. London: Continuum, 2001.

LANDOVÁ, Tabita. *Liturgie Jednoty bratrské (1457-1620)*. Červený Kostelec: Pavel Mervart, 2014.

LANDOVÁ, Tabita. Bohoslužby a svátosti v čase pandemie: Ztráty, obohacení a výzvy do budoucna. In: Michal Opatrný, Karel Šimr a kol., *Církev v době pandemie*, Brno: CDK, 2022, 153-181.

LANDOVÁ, Tabita, Vlčková, Michaela. Člověk a rituál. In: Ivana Noble, Zdenko Širka (eds.). *Kdo je člověk: Teologická antropologie ekumenicky*. Praha: Karolinum, 2021, s. 89-106.

LANDOVÁ, Tabita. Liturgia semper reformanda. Teologické a antropologické výzvy pro evangelickou liturgiku, *Teologická reflexe* 25 (2019/1), s. 40-57.

LANDOVÁ, Tabita. Vnější slovo a víra v srdci. K teologii bohoslužby a liturgické reformě Martina Luthera, *Studie a texty ETF: K výročí Martina Luthera. Reformační teologie po pěti staletích* 30 (2018/1), s. 69-88.

LATHROP, Gordon. *Holy Things. A Liturgical Theology*, 2. vyd., Minneapolis: Fortress Press, 1998.

LUKKEN, Gerard. *Rituals in abundance: critical reflections on the place, form, and identity of Christian ritual in our culture*. Leuven; Dudley, MA: Peeters, 2005.

OLD, Hughes Oliphant. *Worship. Reformed according to Scripture*. Louisville: Westminster John Knox Press, 2002.

RICE, Howard L.; HUFFSTUTLER, James C. *Reformed worship*. Geneva 2001.

SENN, Frank C.: *Christian Liturgy. Catholic and Evangelical*, Minneapolis: Fortress, 1997.

SMOLÍK, Josef. *Kapitoly z liturgiky*. Skriptum KEBF. Praha 1960.

WAKEFIELD, Gordon S. *An Outline of Christian Worship*. Edinburgh 2000.